

Ses Handikap Endeksi

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Ses Handikap Endeksi*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30129>

Özet

Ses Handikap Endeksi (Voice Handicap Index - VHI), ses bozuklukları bir bireyin yaşam kalitesi üzerindeki etkisini öznel olarak ölçmek amacıyla geliştirilmiş, uluslararası alanda kabul görmüş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, hastaların ses sorunları nedeniyle yaşadıkları fonksiyonel, fiziksel ve duygusal zorlukları kantitatif olarak değerlendirmeyi hedefler. Türkçeye adaptasyonu, 2007 yılında Kiliç ve arkadaşları tarafından gerçekleştirilmiş olup, dilsel ve kültürel geçerliliği sağlanarak Türkiye'deki klinik ve araştırma ortamlarında kullanıma sunulmuştur. Bu adaptasyon çalışması, ölçeğin **psikometrik** özelliklerinin Türk popülasyonunda da güvenilir ve geçerli olduğunu göstermiştir.

VHI, ses bozukluğunun hastanın günlük yaşam aktiviteleri üzerindeki algılanan etkisini ölçerek, yalnızca fizyolojik durumu değil, aynı zamanda hastanın psikososyal boyutunu da ele almaktadır. Bu sayede klinisyenler, tedavi öncesi ve sonrası hastalarının algıladıkları handikap seviyesini izleyebilir ve tedavi sonuçlarını daha kapsamlı değerlendirebilirler.

Anahtar Kelimeler

Ses Handikap Endeksi, **Ses Bozuklukları**, VHI, disfoni, yaşam kalitesi, adaptasyon, psikometri, güvenilirlik, geçerlilik.

Yazarlar

Orijinal Ölçek Geliştiricileri: Hogikyan, J. C. ve Sethuraman, G. S. Türkçeye Uyarlayanlar: Kiliç, M. A., Okur, E., Yildirim, F., Özü, F., Denizolu, F., Kizilay, A., ... & Bekiroğlu, N.

Amaç

Ses Handikap Endeksi'nin temel amacı, ses bozukluğu (disfoni) yaşayan bireylerin, bu durumun neden olduğu handikapı öz bildirim yoluyla ölçmektir. Ölçek, ses sorununun şiddetinden ziyade, bu sorunun günlük iletişim, mesleki faaliyetler ve duygusal refah üzerindeki kapsamlı etkilerini değerlendirir.

Bu araç, ses bozukluklarının tanısı ve tedavisinde kullanılan standart objektif ölçümlere ek olarak, hastanın subjektif deneyimini yakalamakta kritik bir rol oynar. Elde edilen skorlar, klinik müdahalelerin etkinliğini değerlendirmede ve hastanın tedaviye verdiği yanıtı izlemede önemli bir gösterge sağlar.

Yapı

Ses Handikap Endeksi, ses bozukluğunun yaşam kalitesi üzerindeki etkisini üç ana boyutta

inceleyen çok boyutlu bir yapıyı ölçer. Bu üç alt ölçek, ses handikapının farklı yönlerini temsil eder ve toplam handikap skoruna katkıda bulunur.

Fonksiyonel Alt Ölçek (F): Ses sorunlarının günlük yaşam aktiviteleri ve iletişim üzerindeki etkisini değerlendirir (örn., telefonla konuşma, kalabalık ortamlarda iletişim kurma zorluğu).

Fiziksel Alt Ölçek (P): Ses üretimiyle ilgili fiziksel semptomlar ve algılanan rahatsızlıklar ölçer (örn., boğazda gerginlik, sesin yorulması, ses kalitesindeki düşüş).

Duygusal Alt Ölçek (E): Ses sorununun neden olduğu duygusal tepkileri ve psikososyal etkileri değerlendirir (örn., hayal kırıklığı, utanç, sosyal geri çekilme).

Geçerlik

Kiliç ve arkadaşları (2007) tarafından gerçekleştirilen Türkçe adaptasyon çalışması, ölçeğin yapısal ve içerik geçerliliğini incelemiştir. Yapılan analizler, orijinal üç faktörlü yapının Türk popülasyonunda da korunduğunu ve ölçeğin ses handikapı yapısını geçerli bir şekilde ölçtüğünü göstermiştir.

Özellikle bilinen gruplar geçerliliği (known-groups validity) incelenmiştir; ses bozukluğu olan hastaların, sağlıklı kontrol gruplarına kıyasla VHI skorlarının anlamlı ölçüde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu, ölçeğin klinik olarak ilgili grupları ayırt etme yeteneğine sahip olduğunu ve dolayısıyla klinik geçerliliğinin yüksek olduğunu desteklemektedir.

Güvenirlilik

Türkçe **Ses Handikap Endeksi** versiyonunun güvenilirlik analizleri, yüksek düzeyde iç tutarlılık ve zamana karşı kararlılık (test-tekrar test güvenirliliği) göstermiştir. Kiliç ve arkadaşlarının çalışmasında, ölçeğin genel iç tutarlılığı (Cronbach Alfa katsayısı) oldukça yüksek bulunmuştur, bu da maddelerin aynı yapıyı ölçme konusunda tutarlı olduğunu işaret etmektedir.

Test-tekrar test güvenirliliği, ölçeğin kısa bir süre zarfında, hastanın durumunda gerçek bir değişiklik olmaksızın, tutarlı sonuçlar ürettiğini doğrulamak için yapılmıştır. Yüksek korelasyon katsayıları, ölçeğin kararlı ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu kanıtlamaktadır. Bu **güvenirlilik** sonuçları, ölçeğin hem klinik uygulamada hem de araştırmalarda kullanılabilirliğini sağlamaktadır.

Faktör Analizi

Türkçe adaptasyon sürecinde, ölçeğin yapısal geçerliliğini doğrulamak amacıyla faktör analizi uygulanmıştır. Bu analizler, orijinal İngilizce versiyonunda tanımlanan üç boyutlu yapıyı (Fonksiyonel, Fiziksel ve Duygusal) doğrulamıştır.

Yapılan Açıklayıcı ve Doğrulayıcı Faktör Analizleri, 30 maddenin üç temel faktöre ayrıldığını ve bu faktörlerin toplam varyansın önemli bir kısmının açıkladığını göstermiştir. Bu yapısal uyum, ölçeğin sadece dilsel olarak değil, aynı zamanda kavramsal olarak da Türk kültürü ve klinik ortama bağlarla uyandırıldığını teyit etmektedir. Her bir alt ölçek, ilgili handikap boyutunu izole edilmiş bir şekilde ölçme yeteneğine sahiptir.

Enstrüman

Test Türü: Uyarlama (Orijinal İngilizce VHI ölçeğinin Türkçe adaptasyonu).

Format: 30 maddeden oluşan öz bildirim ölçeği. Her madde 5'li Likert tipi bir derecelendirme ile puanlanır (0=Hiçbir zaman, 1=Nadir, 2=Bazen, 3=Şüphesiz, 4=Her zaman).

Dil Mevcut: Türkçe (Uyarlama); Orijinal (İngilizce).

Popülasyon Grubu: Ses bozukluğu (disfoni) yaşayan yetişkin bireyler.

Yaş Grubu: Genellikle 18 yaş ve üzeri yetişkinler.

Popülasyon Detayları: Adaptasyon çalışması, çeşitli etiyojilere sahip ses bozukluğu hastaları üzerinde gerçekleştirilmiştir. Ölçek, ses kalitesindeki algılanan bozulmanın derecesine bakılmaksızın tüm disfoni türleri için uygundur.

Test Metodolojisi: Hastalar tarafından doldurulan öz bildirim formu. Toplam skor 0 ile 120 arasında değişir; daha yüksek skorlar, daha büyük bir ses handikapını işaret eder. Üç alt ölçek (Fonksiyonel, Fiziksel, Duygusal) ayrı ayrı puanlanabilir (her biri 0-40 arası).

Anahtar Kelimeler

Ses, handikap, **geçerlilik**, güvenilirlik, kulak burun boğaz, ses terapisi, disfoni, öz bildirim, **psikometrik** araç, vokal sağlığı.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Mevcut değil (Uyarlama çalışması için belirtilmemiştir).

Bağlı Kuruluş E-posta Adresleri: Mevcut değil (Uyarlama çalışması için belirtilmemiştir).

Yayın Adresi: Kiliç, M. A. (2007 çalışmasının yazarı için ilgili hastane veya üniversite adresi).

İzinler, Ücret ve Test Yolu?

Ses Handikap Endeksi'nin (VHI) orijinal versiyonu ticari olmayan klinik ve araştırma amaçları için yaygın olarak kullanılmaktadır. Türkçe adaptasyonunun kullanımı için izinler ve telif hakları, ilgili yayıncı ve adaptasyonu yapan yazarlara aittir.

Test Yolu? (Adaptasyon): 2007.

Ücret: Ölçeğin klinik veya akademik amaçları kullanımı genellikle ücretsizdir, ancak resmi lisanslama veya ticari kullanımlar için orijinal telif hakkı sahipleriyle iletişime geçilmesi gerekebilir.

Bu çalışmanın orijinal PDF dosyası, ResearchGate üzerinden erişilebilir durumdadır: [researchgate.net](https://www.researchgate.net). Ayrıca, orijinal PDF'in başka bir kopyası buradan indirilebilir: [ses-handikap-endeksi-toad.pdf](https://www.researchgate.net/publication/312111111)

Kaynaklar

Kiliç, M. A., Okur, E., Yildirim, F., Öüt, F., Denizolu, F., Kizilay, A., ... & Bekiroğlu, N. (2007). Ses Handikap Endeksi (Voice Handicap Index) Türkçe versiyonunun güvenilirliği ve geçerliliği. *Kulak Burun Bogaz İhtis Derg*, 18(3), 139-147.

Hogikyan, J. C., & Sethuraman, G. S. (1999). Validation of the Voice Handicap Index (VHI). *Otolaryngology--Head and Neck Surgery*, 121(4), 439-442. (Orijinal ölçek referansı).

Ses Handikap Endeksi Maddeleri

ÖNEMLİ: Ses Handikap Endeksi'nin orijinal maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Maddeler, 30 sorudan oluşmakta olup, Fonksiyonel, Fiziksel ve Duygusal alt ölçeklere ayrılmıştır. Kullanıcıların bu maddelere erişimi için yukarıda belirtilen referans kaynağına başvurular gerekmektedir.

Ses Handikap Endeksi'nin derecelendirmesi 5'li Likert ölçeği kullanılarak yapılır:

0 = Hiçbir zaman

1 = Nadiren

2 = Bazen

3 = Sıklıkla

4 = Her zaman